

Rigsombudsmanden i Grønland

Nuuk, 12. juni 2024

Orientering nr. 10/2024

Greenland Minerals A/S stævner Selvstyret, Inatsisartut og Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet ved Retten i Grønland

Mineselskabet Greenland Minerals A/S har stævnet en række departementer i selvstyret, Inatsisartut og det danske Klima-, Energi- og Forsyningsministerium, efter at have fået afslag på en ansøgning om udnyttelsestilladelse ved Kuannersuit (Kvanefjeldet) i Sydgrønland. Det fremgår af en pressemeddelelse udsendt af Departementet for Erhverv, Handel, Råstoffer, Justitsområdet og Ligestilling den 24. maj 2024. Afslaget på selskabets ansøgning om udnyttelsestilladelse blev givet i 2023 med den begrundelse, at ansøgningen var i strid med uranloven. ”Naalakkersuisut har fulgt loven, som forventes, og som vi er forpligtet til. Naalakkersuisut ser frem til at kunne fremlægge vores sag ved retten.”, skriver Naalakkersuisoq for Erhverv, Handel, Råstoffer, Justitsområdet og Ligestilling, Naaja H. Nathanielsen, og fortsætter: ”Det eneste formål med dette er at skabe uro og pålægge institutioner, uden relevans for sagen, en økonomisk og administrativ byrde.”

Redegørelse og kommission om statsdannelse og selvstændighed

Den 28. maj 2024 vedtog et flertal i Inatsisartut, at pålægge Naalakkersuisut at udarbejde en redegørelse om nedsættelsen af en kommission med det formål at aktivere § 21 i selvstyreloven. Redegørelsen skal omfatte et kommissorium for det videre arbejde, et forslag til kommissionens sammensætning og en tidsramme for arbejdet. Redegørelsen skal endvidere indeholde en vurdering af rammerne for en vejledende folkeafstemning om Grønlands selvstændighed, samt det eksisterende udkast til en forfatning for Grønland i relation til processen.

Vedtagelsen af forslaget havde baggrund i to forskellige beslutningsforslag hhv. om en kommission vedr. aktivering af § 21 i selvstyreloven og en vejledende folkeafstemning om statsdannelse, stillet af hhv. Kuno Fencker (Siumut) og Aqqalu C. Jerimiassen (Atassut). Redegørelsen skal forelægges Inatsisartut inden næste samling i efteråret 2024. ”Arbejdet med kommissorium og sammensætning forløber frem til efteråret, og Siumut vil derefter medvirke til at finde de nødvendige midler på finansloven for 2025, så kommissionen kan begynde sit formelle arbejde den 1. januar 2025”, udtalte Kuno Fencker til Sermitsiaq den 31. maj 2024.

Grønland i tal 2024

Grønlands Statistik udgav den 13. maj 2024 en opdateret udgave af publikationen *Grønland i tal*. Publikationen indeholder de nyeste nøgletal om bl.a. befolkning, uddannelse, udenrigshandel og turisme, samt en række korte, faktuelle tekster om aktuelle samfundsforhold, geografi og klima.

I den nyeste udgave kan man bl.a. læse, at der bor 56.699 personer i Grønland, heraf 19.872 personer i hovedstaden Nuuk, at 3.016 af landets i alt 4.063 virksomheder i 2021 var enkeltmandsvirksomheder, og at størstedelen af arbejdsstyrken er beskæftiget i den offentlige sektor og fiskeriet. Publikationen, der udkommer på grønlandsk, dansk og engelsk, kan downloades fra Grønlands Statistiks hjemmeside.

2023 var et rekordår for vandkraft i Grønland

Det grønlandske energiselskab Nukissiorfiit's fem vandkraftværker i Grønland slog alle produktionsrekorder i 2023. Det fremgår af en pressemeddelelse udsendt af selskabet den 23. maj 2024, hvor det også oplyses, at vandkraftproduktionen i 2023 har sparet en udledning af 196.837 tons CO₂. Nukissiorfiit vurderer, at der er behov for større produktionskapacitet: *"Hvis vi skal fortsætte med at levere grøn energi i fx Nuuk, er vi afhængige af det igangværende udvidelsesprojekt. Allerede nu forbereder vi os i Nukissiorfiit på udvidelsen, så vi er klar til at kunne afsætte så meget grøn energi, til så mange forbrugere som overhovedet muligt."*, udtalte energidirektør Cicilie Senderovitz i pressemeddelelsen.

Ny lufthavn i Ilulissat forsinket

Den nye internationale lufthavn i Ilulissat bliver ikke færdig i 2025 som planlagt. Ifølge direktør i Greenland Airports, Jens Lauritzen, er der opstået udfordringer i anlægsarbejdet, som udskyder åbningen af lufthavnen til efteråret 2026. *"Munck Gruppen og Greenland Airports er for ganske nylig blevet enige om en revideret tidsplan for anlægget af lufthavnen i Ilulissat. Årsagen er bl.a. en kombination af mangel på mandskab, maskineri og reservedele hos entreprenøren, foruden en række opgaver, der har vist sig mere omfattende end planlagt"*, oplyste selskabet til Sermitsiaq den 24. maj 2024.

Overskud i landskassen større end forventet

Landskassens regnskab for 2023 viser et overskud på 431 mio. kr. på DAU-saldoen. Ved fremlæggelsen af regnskabet i Inatsisartut den 28. maj 2024 fremgik det, at budgetafvigelsen primært skyldes højere skatteindtægter og færre udgifter til bevillinger end forventet. I budgettet i finanslov 2023 var forventningen et overskud på 6 mio. kr. Landskassens regnskab vil blive 2. behandlet ved Inatsisartuts samling i efteråret 2024.

Ny lov om ligestilling og antidiskrimination vedtaget af Inatsisartut

Grønland har fået sin første ligestillings- og antidiskriminationslov. Loven er en opdatering af ligestillingsloven og indfører et værn mod diskrimination og et ligebehandlingsnævn. Det oplyste Departementet for Erhverv, Handel, Råstoffer, Justitsområdet og Ligestilling i en pressemeddelelse, udsendt den 28. maj 2024. Rådet for Menneskerettigheder i Grønland har kritiseret ligestillingsloven, og ser positivt på den nye lov: *"Lovgivningen imod antidiskrimination i Grønland har hidtil været mangelfuld, og derfor har vores anbefaling netop også altid været yderligere lovgivning. Der er blevet lyttet, og nu handler man endelig"*, siger forkvinden for rådet, Qivioq Løvstrøm, i en pressemeddelelse udsendt den 28. maj 2024.

Ny biologiuddannelse ved Ilisimatusarfik

Den 1. februar 2025 starter det første hold studerende på en ny biologiuddannelse – SILA bachelor i biologi – ved Ilisimatusarfik – Grønlands Universitet. Af en pressemeddelelse udsendt af universitetet den 6. maj 2024 fremgår det, at uddannelsen har tre gennemgående temaer: Forvaltning af

naturressourcer, klimaforandringer og naturens sundhedsfremmende virkninger. Afdelingsleder for den nye uddannelse, mikrobiolog Aviâja Lyberth Hauptmann, fremhæver uddannelsens fokus på sprog, kultur og vekselvirkning mellem teori og erfaringsbaseret viden: ”*At samarbejde med fangerne er ekstremt vigtigt, og det er en af de ting, vi har her, som gør, at vi kan skabe en særlig biologiuddannelse. Vi har naturen lige udenfor døren, og vi har menneskene i vores samfund, der har spændende og vigtig viden om biologi, som vi kan inddrage*”, udtalte Aviâja Lyberth Hauptmann til Sermitsiaq den 9. juni 2024.

Chef ansat ved nyåbnet EU-kontor i Nuuk

Simon Bojsen-Møller tiltrådte den 1. juni 2024 som chef for EU's nyåbnede kontor i Nuuk. Simon Bojsen-Møller kommer fra en stilling ved Europa-Kommissionens Tjeneste for Udenrigspolitiske Instrumenter og har tidligere været ansat i en række forskellige EU-delegationer i Mellemøsten. Det fremgår af en pressemeddelelse udsendt af Europa-Kommissionens repræsentation i Danmark den 1. juni 2024.